

Borderline in het gezin.

Koos Krook, sr. preventiefunctionaris
GGZ Midden Brabant

Inleiding

- Stellingen.
- Ontstaan psychiatrische aandoeningen.
- Wat zien naastbetrokkenen.
- Invloed van borderline op naastbetrokkenen.
- Kenmerken borderlinegezin.
- Omgaan met borderline.
- Onderzoek.
- Conclusie.

Stellingen

- Aan het ontstaan van borderline is niemand schuldig, niet degene met borderline zelf en ook niet de naastbetrokkenen.
- Bij het ontstaan of blijven bestaan van borderline gedrag, speelt de omgeving onbewust en ongewild een belangrijke rol.

Ontstaan borderline

- Bio-psycho sociaal model
 - * biologische aanleg.
 - * psychologische factoren (opvoeding, ingrijpende gebeurtenissen en ervaring).
 - * sociale factoren (maatschappij en cultuur).

Kenmerken persoonlijkheidsstoornis

- Persoonlijkheidskenmerken zijn star en onaangepast op ten minste twee gebieden: cognities, emotionele reacties, interpersoonlijk functioneren of impulsbeheersing.
- Innerlijk en subjectief lijden.

Wat is borderline (DSM-IV)

- Instabiele interpersoonlijke relaties, gekenmerkt door extreme beoordelingen van anderen.
- Impulsiviteit.
- Affectinstabiliteit. Instabiliteit van gevoelens en gemoedstoestand.
- Misplaatste intense woede of moeite hebben kwaadheid te beheersen.

Wat is borderline (DSM-IV)

- Krampachtige pogingen om echte of ingebeelde verlating te voorkomen (verlatingsangst).
- Herhaaldelijk suicidaal gedrag, hiermee dreigen of automutilatie.
- Identiteitsstoornissen of een instabiel zelfbeeld.
- Chronisch gevoel van leegte.
- Paranoïde gedachten of ernstige dissociatieve verschijnselen.

Wat zien naastbetrokkenen (1)

- Woede/ agressie, zelfbeschadiging en suicidaliteit, somberheid.
- Twijfel (gerelateerd aan zelfbeeld).
- Liegen.
- Negatief beoordelen van de omgeving.

Wat zien naastbetrokkenen (2)

- Star en onaangepast gedrag.
- Moeite met gezelligheid.
- Moeite met lichamelijk contact.
- Controle willen hebben maar geen verantwoordelijkheid willen nemen of dragen.
- Manipuleren.
- Claimen.

Reactie op borderlinegedrag

- Gebrek aan kennis.
- Niks is goed, gevolg: niet weten wat wel en niet werkt.
- Heel veel emoties: stress.
- Persoonlijkheid.

Sponzen en spiegels

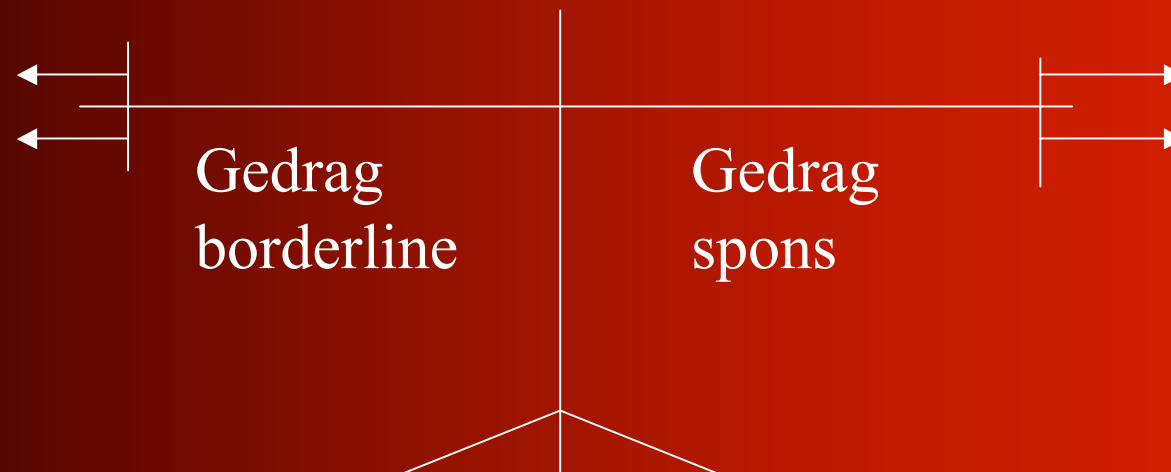

Kenmerken spons

- Staat altijd klaar voor degene met borderline.
- Redden.
- Wil problemen voor de ander oplossen.
- Kunnen het lijden niet aanzien.
- Is fysiek vaker aanwezig.

Spons (is vaak de moeder of de partner)

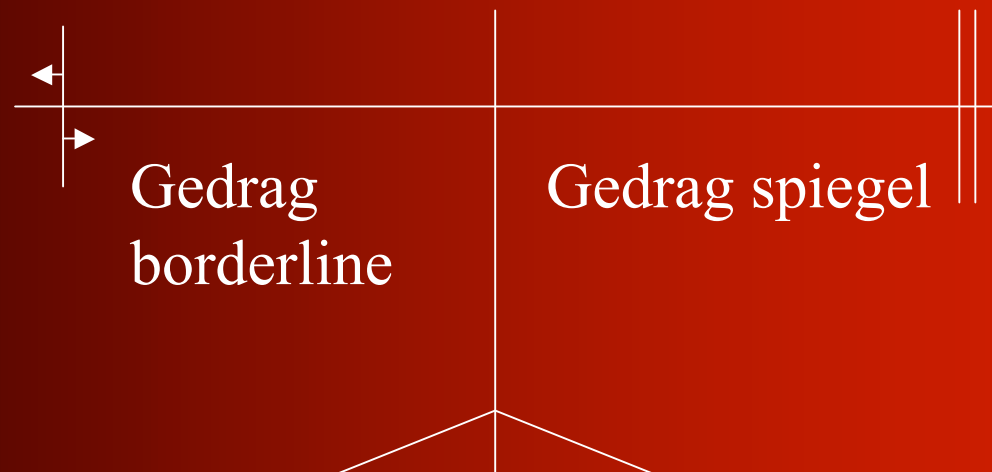

Kenmerken spiegel

- Weet wat de eigen grenzen zijn.
- Probeert zich niet te laten meeslepen in de emotie.
- Probeert afstand te nemen.
- Is fysiek vaker afwezig.

Spiegel (is vaak de vader)

Kenmerken borderlinegezin

- Gezin bestaat meestal uit twee sponzen of een spons en een spiegel.
- Partner is bijna altijd een spons.
- Borderlinegedrag speelt zich vaker af in de nabijheid van een spons.
- Zowel spons als spiegel weten niet hoe om te gaan met borderlinegedrag.
- Borderlinegedrag versterkt gedrag naastbetrokkenen.
- Onvoorwaardelijke liefde.

Reactie van naastbetrokkenen op borderlinegedrag

- Verantwoordelijkheid overnemen (reddersgedrag).
- Grenzen worden wel aangegeven maar niet gehandhaafd.
- Kritiek leveren en adviseren.
- Overbetrokkenheid.
- Gaan mee in emoties.
- Niet goed communiceren.
- Laten zich claimen.
- Stapeleffect.

Gevolgen voor borderline

- Gedrag naastbetrokkenen roept stress op bij borderline:
 - * dalend zelfbeeld
 - * verlatingsangst
 - * gevoel van leegte
 - * controle verlies
 - * oplopende emoties

Gevolg

- Borderlinegedrag:
 - * suicidaal gedrag
 - * zelfbeschadiging
 - * voortdurende toetsing van grenzen
 - * middelen misbruik
 - * verantwoordelijkheid afschuiven
 - * manipulatie
 - * etc. etc.

Omgaan met borderline: Doorbreken negatieve spiraal

- Ouders: één lijn trekken.
- Grenzen aangeven en handhaven.
- Duidelijk zijn.
- Verantwoordelijkheid laten waar deze hoort.
- Geen kritiek leveren en adviseren.

Omgaan met borderline

- Niet meegaan in emoties.
- Zoeken naar ‘sanctiemogelijkheden’.
- Leren communiceren met borderline.
- Leren eigen leven te leiden.
- Leren omgaan met eigen emoties.
- Afstand bewaren en loslaten.

Onderzoek ondersteuningsgroep

- Gedrag verbeterd.
- Belasting verminderd.
- Stress gerelateerde psychische en lichamelijke klachten verminderd.
- Relatieproblemen verminderd.
- Minder symptomen van borderline.
- Sterke vermindering van de ernst van de borderlinesymptomen.

Conclusie

- Biologische aanleg en daardoor sterk afwijkend gedrag.
- Gedrag roept veel emotie en stress op.
- Weinig kennis over de omgang met borderlinegedrag.
- Naastbetrokkenen reageren vanuit hun persoonlijkheid.
- Gedrag roept stress op bij iemand met borderline.
- Naastbetrokkenen kunnen leren omgaan met borderline.

Ontwikkelingen

- Triade-overleg.
- Landelijke ontwikkelingen ondersteuning.
- Onderzoek.
- Boek: 'Borderline de baas. Gids voor naastbetrokkenen. ISBN 90 5574 455 7 (via www.bol.com of boekhandel.